

การทดลองนำร่องเพื่อพัฒนารูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้เหมาะสมกับ ภาพอนาคตอุปสงค์แรงงานของจังหวัดตาก

A PILOT OF MANPOWER PRODUCTION AND DEVELOPMENT MODEL IN RESPONSE TO FUTURE LABOR DEMAND OF TAK PROVINCE

วรรณวิศา สืบบุญสรณ์ คล้ายจำแลง¹ ราตรี ประสมทรัพย์² และอัจฉริยา ตันมันทอง³

Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang¹ Ratree Prasomsap² and Achareeya Tunmuntong³

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ^{2,3}มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

¹Faculty of Education, Kasetsart University ^{2,3}Thailand Development Research Institute

Received: September 18, 2019 / Revised: March 2, 2020 / Accepted: March 5, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์และทดลองนำร่องรูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนระยะสั้น โดยภาคการศึกษาซึ่งเหมาะสมกับภาพอนาคตอุปสงค์แรงงานของจังหวัดตาก และสังเคราะห์รูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่เหมาะสมกับจังหวัดตากในระยะยาว รูปแบบการวิจัยที่ใช้คือ รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมด้วยการทดลองนำร่องการอบรมเชิงปฏิบัติการชื่อว่า “Skilled Youths by Tak for Better Tak” ซึ่งมีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอาสาสมัครเข้าร่วมการทดลองนำร่อง 30 คน จาก 4 โรงเรียนในอำเภอแม่สอด แม่ระมาด และพบพระ นอกจากนี้ มีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมจัดการทดลองนำร่องครั้งนี้ทั้งหมด 16 คน ซึ่งเป็นผู้แทนจาก 10 หน่วยงาน ซึ่งเกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคนในจังหวัดตาก จากการสนทนากลุ่มผู้เกี่ยวข้อง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และการให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรมประเมินตนเอง จากนั้นวิเคราะห์ตามกรอบแนวคิดวงจรบริหารงานคุณภาพ (Plan-Do-Check-Act: PDCA) พบว่ารูปแบบมหาวิทยาลัยประชารัฐซึ่งหมายถึง มหาวิทยาลัยเป็นแกนนำในการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อร่วมกันผลิตและพัฒนากำลังคน เป็นรูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่เป็นไปได้และอาจเหมาะสมกับจังหวัดตากทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อพัฒนาเยาวชนตากให้มีสมรรถนะหลักเหมาะสมกับการเป็นกำลังแรงงานที่มีคุณภาพในอนาคต ในการตอบสนองตำแหน่งเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดตากในฐานะจังหวัดเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่ต้องการเป็น “เมืองท่าการค้าระหว่างประเทศทางบก” รูปแบบมหาวิทยาลัยประชารัฐในระยะสั้นคือ การอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการบรรยาย การศึกษาดูงาน การทดสอบความถนัดทางอาชีพ และการประกวดเขียนแผนธุรกิจและแผนพัฒนาทักษะชีวิต และอาชีพให้แก่แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นแกนนำหลักในการทำงานร่วมกับโรงเรียนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ส่วนในระยะยาวจังหวัดตากสามารถดำเนินการรูปแบบมหาวิทยาลัยประชารัฐได้ โดยมีมหาวิทยาลัยเป็นแกนนำในการร่วมมือกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้องให้บริการวิชาการโดยการจัดกิจกรรมเสริม

หลักสูตรให้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างน้อย 4 ครั้ง ในแต่ละภาคการศึกษาอย่างเป็นระบบ และเป็นกิจวัตรสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: มหาวิทยาลัยประชากรรัฐ การผลิตและพัฒนากำลังคน มัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดตาก เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ

Abstract

The Objectives of this research were to synthesize and try out a short-term manpower production and development model by the educational sector that is suitable for future labor demands of Tak Province and to synthesize a model for long-term manpower production and development of Tak Province. This research employed participatory action research approach by piloting a training workshop called “Skilled Youths by Tak for Better Tak”. 30 upper-secondary education students from four schools in Mae Sot District, Mae Ramat District, and Pobphra District participated in this training workshop and there were 16 experts from ten related organizations in Tak Province cooperatively arranged this training workshop. An analysis of data gained from focus-group interviews, non-participant observation, interviews with experts, as well as self-evaluation of students based on the Quality Management Cycle (Plan-Do-Check-Act: PDCA) framework revealed that a civil state model of university, which means a model that a university acts as key leader promoting collaboration between basic education, vocational education, higher education, government sectors and private sectors for integrated manpower production and development, is possible and might be suitable for Tak Province both in the short-term and in the long run. It will help to develop competent workforce for Tak Province, which positions itself as a special economic development zone for “international trade land port”. The short-term civil state model of university can be done in forms of a training workshop, which consists of lectures, field visits, career aptitude tests, and business model canvas contest or life/career skills development idea seed contest, provided for upper-secondary education students by a university and its partners. As for the long-term civil state model of university in Tak Province, it can be applied by the academic service function of a university in collaboration with stakeholders through routinized and institutionalized extra-curricular activities provided in schools at least four times in each academic year.

Keywords: Civil State Model of University, Manpower Production and Development, Upper-Secondary Education, Tak Province, Special Economic Development Zone

บทนำ

บทความนี้นำเสนอผลการวิจัยระยะที่ 3 ของโครงการวิจัย “การพัฒนารูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดตากและสระแก้ว” ซึ่งได้รับทุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 และได้ดำเนินการวิจัยระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2559 ถึงพฤศจิกายน พ.ศ. 2560 โครงการวิจัยนี้กำหนดระดับความสำเร็จที่ระยะกึ่งกลาง (Immediate results)

ผลการวิจัยระยะที่ 2 ด้วยรูปแบบการวิจัยอนาคตแบบชาติพันธุ์วรรณนาหรือ Ethnographic Future Research (EFR) ที่เป็นส่วนหนึ่งของขั้นวางแผนให้แก่ระยะที่ 3 ของโครงการวิจัย ซึ่งได้รับการตีพิมพ์ในวารสารปัญญาภิวัตน์ ปีที่ 9 ฉบับที่ 3 (กันยายน-ธันวาคม 2560) ได้ชี้ให้เห็นว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดตากซึ่งเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษระยะที่ 1 ต่างคาดหวังการผลิตและพัฒนากำลังคนที่มีจุดเน้นเพื่อตอบสนองเป้าหมายด้านการเป็นเมืองท่าการค้าระหว่างประเทศทางบกมากที่สุด โดยสมรรถนะหลักที่เยาวชนตากควรได้รับการพัฒนา ได้แก่ ความรู้ด้านการค้าระหว่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ทักษะการเป็นผู้ประกอบการ ทักษะคอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้คณิตศาสตร์และการคำนวณ ทักษะการบริหารจัดการ คุณลักษณะด้านความขยันหมั่นเพียร ความตรงต่อเวลา ความมีวินัย ความรักบ้านเกิดหรือท้องถิ่นที่ตนอาศัย ความซื่อสัตย์สุจริต ตลอดจนความรักองค์กร และเมื่อวิเคราะห์ระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตากโดยประยุกต์ใช้เครื่องมือการประเมินและเปรียบเทียบวัฏระบบสำหรับผลลัพธ์ทางการศึกษาด้านการพัฒนากำลังแรงงาน (System Assessment and Benchmarking for Education Result: Workforce Development: SABER-WfD) ซึ่งพัฒนาโดยธนาคารโลกพบว่า

จังหวัดตากควรแก้ปัญหาเร่งด่วนของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษา โดยนำสมรรถนะหลักอาชีวศึกษาและอุดมศึกษาสอดแทรกให้แก่ผู้เรียนมัธยมศึกษาเพื่อให้เข้าสู่ตลาดแรงงานได้ทันทีแม้ไม่ได้ศึกษาต่อโดยใช้รูปแบบ “มหาวิทยาลัยประชารัฐ” ซึ่งหมายถึง การให้มหาวิทยาลัยเป็นแกนนำในการเชื่อมโยงระหว่างการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา อุดมศึกษา ภาครัฐ และภาคเอกชนเพื่อร่วมกันผลิตและพัฒนาากำลังคนของจังหวัดตาก (Suebunusorn, 2017)

แนวคิดมหาวิทยาลัยประชารัฐได้รับการบรรจุไว้ในร่างแผนแม่บทพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก แต่ยังไม่มียุทธศาสตร์และรูปแบบการนำไปประยุกต์ใช้ที่ชัดเจน คณะผู้วิจัยจึงปรึกษามีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดตากโดยตัดสินใจว่าแนวคิดนี้มีมาตยอดและทดลองนำร่องเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเมื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมในหลายมิติ ได้แก่ สาขาการผลิตเป้าหมายของจังหวัดตากในอนาคต เขตพื้นที่เป้าหมาย กลุ่มเยาวชนเป้าหมาย สมรรถนะที่เยาวชนควรได้รับการพัฒนา และความเหมาะสมกับระบบการผลิตและพัฒนาากำลังคนของจังหวัดตากพบว่า รูปแบบดังกล่าวเหมาะสมกับจังหวัดตาก

ดังนั้น จากการวางแผนร่วมกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบการวิจัยซึ่งเป็นผู้แทนจากภาคส่วนต่างๆ โดยคำนึงถึงงบประมาณ ความเป็นไปได้ และระยะเวลาของโครงการวิจัย การอบรมเชิงปฏิบัติการ “Skilled Youths by Tak for Better Tak” จึงเกิดขึ้นโดยไม่ได้มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาวิธีการจัดการอบรมแต่เพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมที่ได้ช่วยเปิดโอกาสให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 16 คน จาก 10 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนาากำลังคนในจังหวัดตากเข้ามามีส่วนร่วมแสดงบทบาทและทำงานร่วมกันในการผลิตและพัฒนาากำลังแรงงานเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาและกำลังจะเติบโตไปเป็นกำลังแรงงานกึ่งฝีมือขึ้นไปของจังหวัดตากในอนาคต เพื่อให้ได้ผล

การวิจัยที่เหมาะสมต่อการพัฒนารูปแบบที่กำหนดบทบาทที่เหมาะสมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละภาคส่วน ผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านี้ได้มีส่วนร่วมในการวิจัยตั้งแต่การให้ข้อมูลและการยืนยันผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ในการวางแผนการทดลองนำร่องหรือในขั้นวางแผน (Plan) ในวงจรบริหารงานคุณภาพ (Plan-Do-Check-Act: PDCA) และขั้นตอนการดำเนินการ (Do) ก็ได้ให้การสนับสนุนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านวิทยากรด้านสถานที่ การเป็นแหล่งเรียนรู้ และการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ร่วมจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ด้วย นอกจากนี้ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับขั้นตรวจสอบ (Check) และขั้นปรับปรุงกระบวนการ (Act) ทำให้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมครั้งนี้นำไปสู่เครือข่ายระหว่างนักวิจัย นักพัฒนา ตลอดจนชาวบ้าน ดังที่ Chantavanich (2014) ได้กล่าวไว้ โดยนักพัฒนาหรือคนนอกในทฤษฎีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้หมายถึง ผู้รับผิดชอบระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตากนอกภาคการศึกษา และชาวบ้าน หรือคนในของทฤษฎีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในงานวิจัยนี้หมายถึง นักเรียนและภาคการศึกษาของจังหวัดตาก โดยมีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 30 คน จาก 4 โรงเรียนในอำเภอแม่สอด แม่ระมาด และพบพระ

ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการทดลองนำร่องในครั้งนี้คือ รูปแบบที่พัฒนามาถึงระดับความสำเร็จระยะกึ่งกลางสำหรับการผลิตและพัฒนากำลังคนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในระยะสั้นตามแนวคิดมหาวิทยาลัยประจักษ์เพื่อตอบสนองเป้าหมายการเป็นเมืองท่าการค้าระหว่างประเทศทางบกของจังหวัดตาก นอกจากนี้ ได้ก่อให้เกิดการสังเคราะห์รูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่เหมาะสมกับจังหวัดตากในระยะยาว และนอกจากผลที่ได้ในเชิงองค์ความรู้แล้ว ผลที่เกิดขึ้นในเชิงปฏิบัติที่สำคัญที่สุดคือ การเป็นเวทีให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคนใน

จังหวัดตากซึ่งก่อนหน้านี้ไม่เคยมีโอกาสดูรู้จักกันมาร่วมมือกันอย่างบูรณาการในการผลิตและพัฒนากำลังแรงงานเยาวชนและจุดประกายให้เยาวชนในจังหวัดตากได้คิดแผนธุรกิจที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก อีกทั้งได้รับการพัฒนาสมรรถนะหลักที่จำเป็นต่อการทำงานในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์และทดลองนำร่องรูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนระยะสั้นที่สามารถปฏิบัติได้จริงก่อนสิ้นสุดระยะเวลาของโครงการวิจัยซึ่งเหมาะสมกับสภาพอนาคตอุปสงค์แรงงานของจังหวัดตาก
2. เพื่อสังเคราะห์รูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่เหมาะสมกับจังหวัดตากในระยะยาว

ทบทวนวรรณกรรม

คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมเพื่อนิยามคำสำคัญที่ใช้ในการวิจัย โดยได้นิยามคำว่า “การผลิตกำลังคน” และ “การพัฒนากำลังคน” ตาม Labor Development Department (2017) แต่ได้ปรับให้เหมาะสมกับบริบทของโครงการวิจัย กล่าวคือ การผลิตกำลังคน หมายถึง การสร้างบุคลากรใหม่เข้าสู่ตลาดแรงงานโดยหน่วยงานภาคการศึกษา และการพัฒนากำลังคน หมายถึง การสร้างบุคลากรใหม่ที่ไม่มีโอกาสเข้าสู่ระบบการศึกษาหรืออาจต้องออกจากระบบการศึกษาเพื่อเตรียมเข้าทำงานและพัฒนาเพื่อยกระดับความรู้ของกำลังแรงงานให้มีทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงานที่สูงขึ้น นอกจากนี้ Jacobs & Hawley อ้างถึงใน World Bank Group (2015) ได้ย้ำว่าการพัฒนากำลังแรงงาน (workforce development) เป็นความร่วมมือระหว่างภาครัฐและภาคเอกชนในด้านนโยบายและโปรแกรมต่างๆ เพื่อให้บุคคลมีโอกาสเข้าถึงคุณภาพชีวิตที่ยั่งยืน และช่วยเหลือองค์กรต่างๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ตาม

แบบอย่างที่ดี และสอดคล้องกับบริบทของสังคม

นอกจากนี้ “ความสอดคล้อง” ระหว่างการผลิตและพัฒนากำลังคนกับความต้องการของตลาดแรงงาน ในโครงการวิจัยนี้ หมายถึง ภาวะที่อุปทานแรงงานในเชิงปริมาณและคุณภาพเท่ากับอุปสงค์แรงงานในระดับค่าจ้างดุลยภาพจนเข้าสู่จุดดุลยภาพในตลาดแรงงาน ทำให้ไม่ปรากฏปัญหาการว่างงานเชิงโครงสร้างซึ่งเกิดจากสาเหตุหลัก 2 ประการ ได้แก่ ภาวะอุปทานส่วนเกินและความไม่สอดคล้องระหว่างอุปสงค์และอุปทานกำลังคนในเชิงทักษะ (Borjas, 2000)

ท้ายที่สุดนี้เพื่อประโยชน์ในการสังเคราะห์รูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน คณะผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องภายใต้กรอบแนวคิดการประเมินและเปรียบเทียบวัตรบบสำหรับผลลัพธ์ทางการศึกษาด้านการพัฒนากำลังแรงงาน (System Assessment and Benchmarking for Education Result: Workforce Development SABER: WfD) และอนาคตวิทยา อีกทั้งทบทวนนวัตกรรมการผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ประสบความสำเร็จเพื่อให้ได้มาซึ่งรูปแบบหรือวิธีการผลิตและพัฒนากำลังคนที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทที่เหมาะสมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียแต่ละภาคส่วนในระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตาก ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ทดลองแล้วพิสูจน์ได้ว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มีความคุ้มค่า ผู้รับบริการหรือผู้เรียนพึงพอใจ อีกทั้งอาจมีส่วนช่วยตอบสนองเป้าหมายเชิงนโยบายต่างๆ ตามกรอบแนวคิด SABER-WfD

เป้าหมายเชิงนโยบายของ SABER-WfD มีทั้งหมด 9 ข้อ ซึ่งคณะผู้วิจัยสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของรูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ดี โดยมีมิติที่ 1 กรอบกลยุทธ์ (Strategic framework) ประกอบด้วยเป้าหมายเชิงนโยบายทั้งหมด 3 ข้อ ได้แก่ Strategic direction, Demand-led และ Coordination ส่วนมิติที่ 2 การตรวจตราดูแลระบบ (System oversight) ประกอบด้วยเป้าหมายเชิงนโยบาย 3 ข้อ ได้แก่

Funding, Standards และ Pathways ส่วนมิติสุดท้าย การให้บริการ (Service delivery) ประกอบด้วยเป้าหมายเชิงนโยบาย 3 ข้อ ได้แก่ Diversity and excellence, Relevance และ Accountability (World Bank Group, 2015) ซึ่งเป้าหมายทั้ง 9 ข้อนี้สะท้อนว่ารูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่พึงปรารถนาของจังหวัดตากควรดำเนินการครอบคลุมประเด็นต่างๆ ได้แก่ การจัดอันดับความสำคัญของยุทธศาสตร์ การให้ความสำคัญกับอุปสงค์แรงงาน การจัดการเพื่อนำนโยบายไปปฏิบัติ การจัดสรรงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพและเท่าเทียม การกำหนดมาตรฐานต่างๆ ที่จำเป็นและเที่ยงตรง การเปิดช่องทางต่างๆ ให้บุคคลสามารถพัฒนาทักษะของตน การฝึกอบรมที่หลากหลายและมีคุณภาพสูง การส่งเสริมการฝึกอบรมโดยภาครัฐให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ตลอดจนการใช้ข้อมูลที่รวบรวมไว้เพื่อกำกับและปรับปรุงผลผลิตและผลลัพธ์จากการพัฒนากำลังคน

รูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่ดีควรมีความสอดคล้องกับภาพอนาคตที่ปรารถนาจะเป็น (Preferable future) แต่ในขณะเดียวกันก็ควรพิจารณาถึงความสอดคล้องกับภาพอนาคตที่เป็นไปได้ (Possible future) ตลอดจนภาพอนาคตที่เป็นไปได้มากที่สุด (Probable future) ตามแนวคิดของ Bell cited in Malaska (2001) จากการสังเคราะห์ผลการประเมินระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนด้วย SABER-WfD ใน 27 ประเทศทั่วโลก World Bank Group (2016) ชี้ให้เห็นว่าสิ่งจำเป็นเร่งด่วนอย่างมากสำหรับเขตเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนา คือ การส่งเสริมการพัฒนาทักษะแรงงานเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ จากการทบทวนนวัตกรรมการผลิตและพัฒนากำลังคนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศพบว่า นวัตกรรมเหล่านั้นสามารถตอบสนองเป้าหมายเชิงนโยบายตามกรอบ SABER-WfD ได้และเหมาะสมสำหรับ

การนำมาประยุกต์ใช้ในบริบทของจังหวัดตาก โดยมีทั้งนวัตกรรมที่ริเริ่มโดยภาคอุตสาหกรรมและภาคอุปสงค์แรงงาน

Results for Development (2013) จำแนกนวัตกรรมการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะของผู้เรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเป็น 5 ประเภท ได้แก่ 1) การปรับปรุงระบบที่มีอยู่เดิม (Improve existing system) ซึ่งหมายถึง นวัตกรรมที่ปรับปรุงระบบปัจจุบันโดยปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน หลักสูตร การวัดและประเมินผล 2) การแปรสภาพระบบที่มีอยู่เดิม (Transform existing system) ซึ่งได้เพิ่มทางเลือกสำหรับการเรียนรู้ในโรงเรียนและนอกโรงเรียน และโดยการจัดการเรียนการสอนทางไกลแบบเปิด 3) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากหลากหลายภาคส่วน (Multi-stakeholder partnership) ซึ่งสามารถช่วยเพิ่มทรัพยากรให้แก่ระบบการศึกษาด้วยความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ 4) การมุ่งเป้าที่กลุ่มประชากรที่ถูกทอดทิ้ง (Target excluded population) ซึ่งเข้าถึงเยาวชนที่ขาดโอกาสในการเข้าถึงการศึกษาในระบบ และ 5) การพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21 (Provide 21st century skills) ซึ่งมีจุดเน้นที่การพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

นวัตกรรมการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนอง อุปสงค์แรงงานในประเทศไทยมีทั้งรูปแบบที่ริเริ่มและขับเคลื่อนโดยรัฐ เช่น ทวิศึกษา และรูปแบบที่ภาคอุตสาหกรรมให้การสนับสนุนการศึกษา เช่น กาญจนภิเษกวิทยาลัยช่างทองหลวง และ Home Solution Career Choice เป็นต้น ตลอดจนรูปแบบที่ริเริ่มและขับเคลื่อนโดยภาคอุตสาหกรรม เช่น วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ และสถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์ เป็นต้น นอกจากนี้มีรูปแบบที่เกิดจากความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและหน่วยงานอื่นของรัฐ เช่น วิทยาลัยเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมการต่อเรือนครศรีธรรมราช (Results for Development, 2013) ส่วนนวัตกรรมการผลิต

และพัฒนากำลังคนที่น่าสนใจในต่างประเทศ ได้แก่ Australian Skills Vouchers Programme ซึ่งริเริ่มโดยภาครัฐ และ Yura Parivartan: Creating Livelihood through Skills Development ซึ่งริเริ่มโดยองค์กรพัฒนาเอกชนในอินเดีย เป็นต้น ตลอดจนรูปแบบมหาวิทยาลัยก้าวไปพร้อมกับโรงเรียน เช่น Science Students Together Reaching Instructional Diversity and Excellence ที่ริเริ่มและขับเคลื่อนโดย Florida State University เป็นต้น

Chitchaeng (2010) พบว่า ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยกับโรงเรียนในต่างประเทศสามารถจำแนกได้เป็น 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) โครงการของรัฐ ซึ่งหน่วยงานรัฐเป็นหน่วยงานกลางในการบริหารหรือกำกับกำกับการดำเนินงานโดยจัดตั้งเป็นคณะกรรมการและมีมหาวิทยาลัยเป็นแกนหลักทางวิชาการหรือเป็นองค์กรหนึ่งที่สนับสนุนด้านวิชาการ 2) โครงการของรัฐซึ่งมหาวิทยาลัยเป็นศูนย์บริหารและเป็นแกนหลักทางวิชาการ 3) รูปแบบที่มหาวิทยาลัยริเริ่มและเป็นแกนหลักทางการบริหารและวิชาการ โดยอาศัยการทำงานร่วมกับโรงเรียนและองค์กรในเครือข่ายหรือโครงการบริการชุมชนของมหาวิทยาลัย

โดยรูปแบบที่ 1 สอดคล้องกับแนวคิดมหาวิทยาลัยประชารัฐซึ่งระบุไว้ในร่างแผนแม่บทพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากที่เสนอให้ยกระดับสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดตากเป็น “มหาวิทยาลัยประชารัฐ” ตามแนวทาง “มหาวิทยาลัย 4.0” โดยเน้นการเป็น “มหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน” ซึ่งหน่วยงานต่างๆ ในจังหวัดตากต้องทำงานร่วมกันเชิงบูรณาการ โดยหน่วยงานราชการรับหน้าที่เป็นแกนนำและมีสถาบันอุดมศึกษา สถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถานศึกษาอาชีวศึกษาทำงานร่วมกันด้วยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อการผลิตและยกระดับฝีมือแรงงาน (Tak Provincial Governor's Office, 2016)

นวัตกรรมการผลิตและพัฒนากำลังคนข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า ความร่วมมือระหว่างภาคส่วนสำคัญมาก ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาคส่วนสามารถทำได้โดยจัดทำแผนผังผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder mapping) ซึ่งจำแนกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็น 4 กลุ่ม ตามระดับความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วม (Interest) และอำนาจ (Power) ได้แก่ 1) Minimal efforts หรือกลุ่มที่มีความสนใจน้อยและอำนาจน้อย ซึ่งจัดการได้โดยไม่ต้องดึงเข้ามามีส่วนร่วมมากนัก 2) Keep informed หรือกลุ่มที่มีความสนใจมากแต่มีอำนาจน้อย เป็นกลุ่มที่ควรให้รับทราบข้อมูลอยู่เสมอ 3) Keep satisfied ซึ่งสนใจน้อยแต่มีอำนาจมาก เป็นกลุ่มที่จำเป็นต้องทำให้พึงพอใจอยู่เสมอ และ 4) กลุ่ม Key players ซึ่งสนใจมากและมีอำนาจมากด้วย เป็นกลุ่มที่ควรเป็นผู้ดำเนินการหลักเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Johnson et al., 2015) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนากำลังคนในจังหวัดตากโดยทดลองการอบรมเชิงปฏิบัติการ Skilled Youths by Tak for Better Tak เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะกลุ่ม Key players ได้ทำกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนร่วมกันเพื่อให้ทราบถึงบทบาทของแต่ละภาคส่วน จะดำเนินการได้เพื่อขับเคลื่อนรูปแบบการผลิตและพัฒนาากำลังคนที่ขับเคลื่อนด้วยอุปสงค์ในจังหวัดตากตามแนวคิดมหาวิทยาลัยประชารัฐ ซึ่งรูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะมีส่วนช่วยให้แนวคิดและกิจกรรมต่างๆ ที่ได้ทดลองทำร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและคนในพื้นที่จะยังคงอยู่แม้ว่าจะสิ้นสุดโครงการวิจัยและนักวิจัยไม่ได้อยู่ในพื้นที่อีกต่อไปแล้ว (Chatakarn, 2014)

วิธีการวิจัย

โครงการวิจัยนี้เป็นงานวิจัยประยุกต์ที่ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในระยะที่ 3 ของโครงการวิจัยโดยการทดลองนำร่องการอบรม

เชิงปฏิบัติการชื่อว่า “Skilled Youths by Tak for Better Tak” เป็นระยะเวลา 3 วัน

คณะผู้วิจัยได้พิจารณาบริบทของจังหวัดตาก และความเป็นไปได้ในการเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วม แล้วได้คัดเลือกสาขาการผลิตเป้าหมายสำหรับการทดลองนำร่องในจังหวัดตาก คือ ภาคการค้าการลงทุน สาขาย่อยการค้าระหว่างประเทศ และเขตพื้นที่เป้าหมายคือ อำเภอแม่สอด ซึ่งจัดเป็น Flagship A หรือเมืองท่าการค้าระหว่างประเทศและศูนย์กลางการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพในแผนแม่บทเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก อีกทั้งสถานประกอบการทั้งในภาคการผลิตและภาคบริการกระจุกตัวอยู่ที่อำเภอแม่สอด โดยมีพื้นที่สนับสนุนการทดลองนำร่องครั้งนี้ ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอแม่ระมาด และอำเภอพบพระ เนื่องจากเขตพื้นที่อำเภอเมืองตากมีเป้าหมายในแผนแม่บทเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากในการเป็นศูนย์กลางการศึกษา ส่วนอำเภอแม่ระมาดและอำเภอพบพระเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากเช่นเดียวกับอำเภอแม่สอด นอกจากนี้ผลการวิจัยในระยะกลางของโครงการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่างานวิจัยนี้มีกลุ่มเป้าหมายคือ เยาวชนอายุไม่เกิน 25 ปี ที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกาศนียบัตรวิชาชีพ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จนถึงระดับปริญญาแต่จังหวัดตากควรเร่งปรับปรุงการผลิตและพัฒนากำลังคนมัธยมศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ทันที แม้ไม่ได้ศึกษาต่อและไม่ได้รับการศึกษาอาชีวศึกษา (Suebunusorn, 2017)

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้ในการทดลองนำร่องครั้งนี้ มีทั้งวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณโดยเน้นไปที่วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และการให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรมประเมินตนเองด้วยแบบประเมินทาง Google Forms ก่อนและหลังเข้ารับการอบรม

คณะผู้วิจัยได้ประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดวงจรบริหารงานคุณภาพ (Plan-Do-Check-Act: PDCA)

ซึ่งมีรากฐานมาจาก PDSA (Plan-Do-Study-Act) ของ Edwards Deming (Moen & Norman, 2010) ในการทดลองนำร่องในชั้นวางแผน (Plan) คณะผู้วิจัยได้ร่างหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ แผนกิจกรรม ภาคส่วนที่รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม และการประเมินผลของการทดลองนำร่องโดยอาศัยข้อมูลจากกระบวนการวิจัย กล่าวคือ จัดสนทนากลุ่ม 1 ครั้ง และสัมภาษณ์กลุ่ม 1 ครั้ง โดยมีผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มซึ่งเป็นผู้แทนจากหน่วยราชการและภาคการศึกษา 13 คน และมีผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์กลุ่มซึ่งเป็นผู้แทนสถานประกอบการในอำเภอแม่สอดจำนวน 2 คน อีกทั้งได้สัมภาษณ์ถึงโครงสร้างผู้ทรงคุณวุฒิอีก 28 คน โดยลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์ 3 ครั้ง รวมมีผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งสิ้น 43 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง ผลที่ได้จากการสัมภาษณ์ช่วยยืนยันผลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์กลุ่ม และช่วยให้คณะผู้วิจัยได้วางแผนการทดลองนำร่องกับผู้ให้สัมภาษณ์ คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มมีการปรับให้สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มแต่มีจุดร่วมกันคือ ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสถานการณ์การผลิตและพัฒนากำลังคนในจังหวัดตากโดยประยุกต์ใช้ข้อคำถามจาก SABER-Workforce Development Data Collection Instrument Version 2.5 Final ส่วนตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการคาดการณ์อุปสงค์แรงงานในจังหวัดตากในอนาคต จากนั้นในขั้นตอนการ (Do) คณะผู้วิจัยได้ทดลองนำร่องการอบรมเชิงปฏิบัติการชื่อว่า “Skilled Youths by Tak for Better Tak” โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมจัดการทดลองนำร่องทั้งหมด 16 คน จาก 10 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคนในจังหวัดตากซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจงและแบบสโนบอลล์ และได้ใช้การสุ่มตัวอย่างตามสะดวกเพื่อให้ได้นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายอาสาสมัครเข้าร่วมการทดลองนำร่องจำนวน 30 คน (และมีนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สนใจเข้าร่วมเพิ่มเติมอีก 2 คน แม้ไม่ใช่ในกลุ่มเป้าหมาย

รวมมีนักเรียนเข้าร่วมการทดลองนำร่องจริง 32 คน) ซึ่งมาจาก 4 โรงเรียนในอำเภอแม่สอดแม่ระมาด และพบพระ จากโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายทั้งหมด 9 โรงเรียนในอำเภอทั้งสามข้างต้น โดยจำแนกเป็นแผนการเรียนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ 15 คน คณิตศาสตร์-ภาษาอังกฤษ 1 คน ภาษาอังกฤษ-ภาษาต่างประเทศ 1 คนและนักเรียนที่เหลือนักกำลังศึกษาแผนการเรียนทวิศึกษา ส่วนคณะผู้วิจัยเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ กล่าวคือ เป็นวิทยากร เป็นพิธีกร และประสานงาน เพื่อให้การทดลองนำร่องเป็นไปโดยราบรื่น และในบางครั้งก็เป็นนักสังเกตในฐานะผู้เข้าร่วม (Observer-as-participant) กล่าวคือ ได้แสดงตนเป็นนักวิจัยเพื่อสังเกตอย่างเป็นทางการในระยะสั้น (Gold, 1957) แต่ในบางครั้งก็เป็นนักสังเกตโดยสมบูรณ์ (Complete observer) ซึ่งไม่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ถูกสังเกตและตัวผู้ถูกสังเกตเองก็ไม่ได้รู้ว่าถูกสังเกต (Gold, 1957)

ในขั้นตรวจสอบ (Check) คณะผู้วิจัยได้ประเมินผลการทดลองนำร่องโดยให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรมประเมินสมรรถนะตนเองก่อนและหลังเข้ารับการอบรมด้วยแบบประเมินทาง Google Forms ซึ่งนอกจากการให้นักเรียนประเมินสมรรถนะตนเองแล้วยังครอบคลุมข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักเรียนต่อระบบการผลิตและพัฒนา กำลังคนในจังหวัดตากและความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อโครงการทดลองนำร่องด้วย จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) และ Paired Sample T-Test และวิเคราะห์ผลที่ได้จากข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากคำถามปลายเปิดในแบบประเมิน การสังเกต และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการผู้ทรงคุณวุฒิ และนักเรียนที่เข้าร่วมการทดลองนำร่องครั้งนี้ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงปริมาณ (Content analysis) การวิเคราะห์แก่นสาระ (Thematic analysis) และการวิเคราะห์พรรณนา (Narrative analysis) ในการวิเคราะห์ผล คณะผู้วิจัยได้นำเทคนิคการประเมินโครงการ 3 รูปแบบมาผสมผสานกัน ได้แก่

1) รูปแบบการประเมินของ Tyler ซึ่งเน้นวัตถุประสงค์
2) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าของ Scriven ซึ่งพิจารณาจากความเป็นประโยชน์ การสร้างขวัญกำลังใจและคุณธรรมให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการและความคุ้มค่า และ 3) รูปแบบการประเมินของ Kirkpatrick ที่ใช้สำหรับประเมินประสิทธิภาพของการอบรม (Chatakarn, 2014)

อย่างไรก็ตามด้วยข้อจำกัดของระยะเวลาวิจัย การประเมินทำได้ 2 ลักษณะ จาก 4 ลักษณะตามแนวทางของ Kirkpatrick กล่าวคือ ประเมินปฏิบัติการและการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการอบรม แต่ไม่ได้ประเมินพฤติกรรมระยะยาวและผลอันเกิดขึ้นต่อองค์กร นอกจากนี้ในการประเมินสมรรถนะก่อนและหลังการอบรม คณะผู้วิจัยจำเป็นต้องใช้วิธีการให้ผู้เรียนประเมินตนเองเพราะเป็นวิธีการที่เป็นไปได้มากที่สุด ในขณะที่นั้น อีกทั้งทำให้ทราบผลทันที ซึ่งจากผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ประเมินจริงก่อนการอบรมพบว่า มีค่าความเที่ยงสูง กล่าวคือ มีค่า Cronbach's Alpha Coefficient อยู่ในระดับ .91

จากนั้นในขั้นปรับปรุงกระบวนการ (Act) คณะผู้วิจัยได้สร้างมาตรฐานของกระบวนการที่ทำได้สำเร็จจริงหรือการเริ่มต้นวงจร PDCA ใหม่โดยการวางแผนใหม่ โดยนำข้อมูลที่ได้ข้างต้นมาวิเคราะห์ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ปัจจัยแห่งความไม่สำเร็จ แนวทางการปรับปรุงหรือพัฒนาการดำเนินงาน และผลลัพธ์/ผลกระทบที่คาดหวังจากการปรับปรุงการดำเนินงาน แล้วนำผลที่ได้มาสังเคราะห์เป็นรูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนทั้งระยะสั้นและระยะยาวของจังหวัด อย่างไรก็ตามคณะผู้วิจัยไม่สามารถทดลองใหม่ซ้ำอีกครั้งได้ เนื่องจากสิ้นสุดระยะเวลาและงบประมาณของโครงการวิจัยซึ่งตามสัญญาทุนได้กำหนดความสำเร็จที่ระยะกึ่งกลาง (immediate results)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบมหาวิทยาลัยประชารัฐเป็นรูปแบบที่เป็นไปได้และในระยะยาวอาจช่วยตอบ

สนองความต้องการของตลาดแรงงานของจังหวัดตากในอนาคตได้ การทดลองนำร่องการอบรมเชิงปฏิบัติการ “Skills Youths by Tak for Better Tak” สะท้อนให้เห็นถึงองค์ประกอบของรูปแบบโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการขับเคลื่อนรูปแบบ ดังนี้

1. รูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในระยะสั้น (โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “Skills Youths by Tak for Better Tak”)

จากการทดลองนำร่องพบว่า องค์ประกอบของรูปแบบระยะสั้นควรประกอบไปด้วยหลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ แผนกิจกรรม ภาคส่วนที่รับผิดชอบ การประเมินผล และการนำผลที่ได้จากการประเมินไปปรับปรุงรูปแบบ ดังนี้

1.1 หลักการและเหตุผล

ผลการวิจัยพบว่า จังหวัดตากควรเร่งผลิตและพัฒนากำลังคนในภาคการค้าการลงทุน สาขาย่อยการค้าระหว่างประเทศมากที่สุด เนื่องจากเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและเมืองท่าทางบก โดยมีเขตพื้นที่เป้าหมายที่ควรจัดการอบรมเยาวชนคือ อำเภอแม่สอด ซึ่งมีสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในอำเภอเมืองตาก อำเภอแม่ระมาด และอำเภอพบพระให้การสนับสนุน

เป้าหมายสำหรับการอบรมควรเป็น ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเพราะจังหวัดตากพบปัญหาการออกกลางคันจากระบบการศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษามีไม่ทั่วถึง ทำให้เยาวชนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับทราบถึงความต้องการของท้องถิ่นและพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะหลักที่จำเป็นตามความต้องการของท้องถิ่นได้ แม้ว่าในอนาคตอาจจะไม่ได้ศึกษาต่ออุดมศึกษาหรือไม่ได้เรียนอาชีวศึกษา โดยกลุ่มเยาวชนที่ควรเข้ามามีส่วนร่วมพัฒนาการเรียนรู้ของเยาวชนกลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา สมรรถนะหลักที่เยาวชนตากควรได้รับการพัฒนาครอบคลุมทั้งทาง

ด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะดังที่ได้กล่าวแล้ว
ในบทนำ

ในด้านความเหมาะสมของรูปแบบ จากการประเมินระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตากตามกรอบแนวคิด SABER-WfD และการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกตามหลัก SWOT (Strength-Weakness-Opportunity-Threat) พบว่า การนำแนวคิดมหาวิทยาลัยประชารัฐไปใช้ในจังหวัดตากควรใช้ Multi-stakeholder partnership model เป็นรูปแบบหลักและเสริมด้วยรูปแบบ Transforming existing system และ Providing 21st century skills ตามการจำแนกโดย Results for Development (2013)

1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 เพื่อพัฒนาให้เยาวชนผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาการค้าระหว่างประเทศและมีความรู้ด้านกฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง

1.2.2 เพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงานในจังหวัดตากในสาขาการค้าระหว่างประเทศ

1.2.3 เพื่อพัฒนาคุณลักษณะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการทำงานในจังหวัดตากในสาขาการค้าระหว่างประเทศ

1.2.4 เพื่อเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและพัฒนากำลังคนในจังหวัดตากได้มีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนากำลังคนร่วมกันตามแนวคิดมหาวิทยาลัยประชารัฐ

1.3 แผนกิจกรรมและภาคส่วนที่รับผิดชอบ
การอบรมเชิงปฏิบัติการเป็นระยะเวลา 3 วัน ณ สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานตากแห่งที่ 2 (แม่สอด) และสำนักงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก (ถนนสายเอเชียแม่สอด-ริมเมย) ประกอบด้วยการจุดประกายความต้องการจำเป็นของจังหวัดตากด้านการค้าระหว่างประเทศในวันแรก จากนั้นวันที่ 2 เป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับตลาดแรงงานและ

การพัฒนาสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน ส่วนในวันที่ 3 เป็นกิจกรรม Life and Career skills Development Idea Seed Contest

กิจกรรมในวันแรกเริ่มต้นจากการประเมินความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับจังหวัดตากด้วยเกม Kahoot และให้นักเรียนประเมินสมรรถนะตนเองก่อนรับการอบรมโดยใช้ Google Forms ซึ่งดำเนินการโดยคณะผู้วิจัย จากนั้นผู้แทนพาณิชย์จังหวัดตากบรรยายในหัวข้อ “ทิศทางการพัฒนาจังหวัดตากด้านการค้าระหว่างประเทศ” และคณะผู้วิจัยนำนักเรียนเล่นเกม Monopoly เพื่อฝึกทักษะการค้าการลงทุน ส่วนกิจกรรมในภาคบ่ายเป็นการดูงานสวนอุตสาหกรรมสหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) สาขาแม่สอด และการดูงาน ณ ด้านสุลการแม่สอด

กิจกรรมในวันที่ 2 เป็นการบรรยายหัวข้อ “เรียนอย่างไรให้มันคง มั่งคั่ง และยั่งยืนในจังหวัดตาก” โดยผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานตากและแรงงานจังหวัดตาก ตามด้วยการทดสอบความถนัดทางอาชีพโดยสำนักงานจัดหางานจังหวัดตาก และในตอนบ่ายเป็นการเสวนาในหัวข้อ “มหาวิทยาลัยประชารัฐเพื่อการพัฒนาเยาวชนตากให้มันคง มั่งคั่ง และยั่งยืน” โดยวิทยากรจากภาคส่วนต่างๆ ในระบบการศึกษา ได้แก่ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนตาก รองผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคแม่สอด ผู้อำนวยการวิทยาลัยชุมชนตาก และรองผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 และในช่วงบ่ายสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดตากนำนักเรียนดูงานการพัฒนาชุมชนดิจิทัลเพื่อการค้าออนไลน์ จากนั้นพาทัศนศึกษา ณ วัดไทยวัฒนารามและตลาดริมเมย

กิจกรรมวันที่ 3 ได้แก่ การบรรยายหัวข้อ “พฤติกรรมของผู้บริโภคชาวเมียนมาและเทคนิคการทำธุรกิจกับประเทศเมียนมา” โดยประธาน Young Entrepreneur Chamber of Commerce จังหวัด

ตาก จากนั้นคณะผู้วิจัยอบรมการเขียนแผนธุรกิจ และแผนพัฒนาทักษะชีวิตและทักษะการทำงานด้านการค้าระหว่างประเทศในจังหวัดตากให้นักเรียน เพื่อให้นักเรียนจับกลุ่มเขียนแผนสำหรับ Life and Career skills Development Idea Seed Contest ในช่วงบ่าย ซึ่งคณะกรรมการคือ ประธาน Young Entrepreneur Chamber of Commerce จังหวัดตากและผู้ทรงคุณวุฒิจากมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย นักเรียนกลุ่มที่ชนะได้เงินรางวัล 5,000 บาท และปิดท้ายการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้ ด้วยการแจกวุฒิบัตรให้นักเรียนที่เข้ารับการอบรม และการให้นักเรียนประเมินสมรรถนะตนเองหลังเข้ารับการอบรมด้วย Google Forms

1.4 การประเมินผล

งานวิจัยนี้พบว่า รูปแบบการประเมินที่เหมาะสมคือ การนำเทคนิคการประเมิน 3 รูปแบบมาผสมผสานกัน ได้แก่ 1) รูปแบบการประเมินของ Tyler ซึ่งเน้นวัตถุประสงค์ 2) รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่าของ Scriven ซึ่งพิจารณาจากความ เป็นประโยชน์ การสร้างขวัญกำลังใจและคุณธรรม ตลอดจนความคุ้มค่า และ 3) รูปแบบการประเมินของ Kirkpatrick ซึ่งมีส่วนช่วยให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการอบรม

อย่างไรก็ตามจากการทดลองนำร่องพบว่า การประเมินตามแนวทางของ Kirkpatrick ไม่สามารถทำให้สมบูรณ์ครบถ้วนได้ภายในระยะเวลาของโครงการวิจัยเพราะต้องพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมและผลต่อองค์กรในระยะยาวด้วย แต่ถ้าหน่วยงานในจังหวัดตากนำรูปแบบที่ทดลองนำร่องไปปฏิบัติจริงก็สามารถดำเนินการให้ครบถ้วนทั้งกระบวนการตามแนวทางของ Kirkpatrick ได้ เพราะเป็นหน่วยงานประจำในพื้นที่

1.4.1 รูปแบบการประเมินที่เน้นวัตถุประสงค์

จากการประเมินด้วยรูปแบบการประเมินที่เน้นวัตถุประสงค์พบว่า ก่อนการอบรม

นักเรียนประเมินว่าตนเองมีคุณลักษณะด้านความรักบ้านเกิดหรือท้องถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัยในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .77) แต่ความรู้และทักษะอื่นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.50 - 3.49$) หรือค่อนข้างดี ($\bar{X} = 3.50 - 4.49$) จุดอ่อนของนักเรียนอยู่ที่ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 2.74$, S.D. = 1.33) ความรู้เกี่ยวกับสาขาวิชาการค้าระหว่างประเทศ ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = .88) ตลอดจนความรู้เกี่ยวกับกฎหมายกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = .84) แต่หลังเข้ารับการอบรม นักเรียนเห็นว่าสมรรถนะของตนเองอยู่ในระดับค่อนข้างดีขึ้นไปทั้งสิ้น (> 3.50) โดยสมรรถนะที่นักเรียนประเมินตนเองต่ำที่สุดยังคงเป็นทักษะการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = .98) และสมรรถนะด้านที่ดีที่สุดยังคงเป็นคุณลักษณะด้านความรักบ้านเกิดหรือท้องถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัย ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = .49) นอกจากนี้จากการเปรียบเทียบผลการประเมินตนเองก่อนและหลังการอบรมด้วย Paired-Sample T-Test พบว่า คะแนนประเมินตนเองของนักเรียนก่อนและหลังการอบรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกสมรรถนะ ยกเว้นคุณลักษณะความรักบ้านเกิดหรือท้องถิ่นที่ตนเองอยู่อาศัย ($t = -1.49$, $df = 30$, $p (0.05)$)

อีกทั้งเมื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ของการทดลองนำร่องการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้พบว่า บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ นำไปสู่ข้อค้นพบรูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในจังหวัดตากที่ประกอบด้วยความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่างๆ ตามแนวคิดมหาวิทยาลัยประชารัฐรูปแบบนี้มีสถาบันอุดมศึกษาและโรงเรียนเป็น Key Players หลัก และ Key Players รอง ได้แก่ คณะอนุกรรมการพัฒนาแรงงานและประสานงานการฝึกอาชีพจังหวัด (กพร.ปจ.) สำนักงานจังหวัดตาก ศึกษาธิการจังหวัดตาก หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานในจังหวัดตาก และสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาตาม

อัยยาศัยจังหวัดตาก กลุ่ม Key Players หลักและรองนี้ ได้แสดงบทบาทที่คาดว่าจะช่วยดำเนินการเพื่อลดจุดอ่อนและพัฒนาระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตากให้เป็นไปตามเกณฑ์เทียบวัดตามเป้าหมายเชิงนโยบายของ SABER-WfD ได้ครบถ้วนทั้ง 9 ข้อ ยกเว้นข้อที่ 7 Diversity and excellence ซึ่งยังไม่พบหลักฐานเด่นชัดในงานวิจัยนี้

การอนุมานข้างต้นเห็นได้จากการที่ภาคส่วนต่างๆ มาร่วมกันให้ความรู้และจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาสมรรถนะ แนวทางการพัฒนาสมรรถนะของตนเองและการสอบเพื่อรับรองระดับสมรรถนะในอนาคตย่อมมีส่วนช่วยในการสนองเป้าหมายเชิงนโยบายข้อที่ 5 Standards และข้อที่ 6 Pathways ได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ ในข้อที่ 4 Funding การทดลองนำร่องได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการแบ่งปันทรัพยากรร่วมกันเพื่อการผลิตและพัฒนากำลังคนอีกด้วย เช่น สำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานตากได้ให้ความอนุเคราะห์ห้องฝึกอบรมที่สำนักงานแม่สอดในการจัดอบรมสองวันแรก และสำนักงานจังหวัดตากได้อนุเคราะห์ห้องประชุมของสำนักงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากในการจัดอบรมวันที่สาม เป้าหมายเชิงนโยบายเหล่านี้คือ มิติที่ 2 System oversight ของ SABER-WfD

ในมิติที่ 1 Strategic Framework กลุ่ม Key Players ได้มีส่วนสำคัญในการแสดงบทบาทที่อาจช่วยให้บรรลุเป้าหมายเชิงนโยบายข้อที่ 1 Strategic direction เพราะการทดลองนำร่องครั้งนี้ลุล่วงได้ แม้ว่าในวันปฏิบัติการจริงผู้แทนจากภาคส่วนมหาวิทยาลัยและอาชีวศึกษาที่ได้มีส่วนร่วมอย่างมากในชั้นวางแผน (Plan) จะมีภารกิจด่วน แต่ก็ทำให้คณะผู้วิจัยเห็นว่ามีความหลากหลายภาคส่วนในจังหวัดตากที่พร้อมจะเป็นผู้นำในระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตาก ไม่ใช่เพียงแค่มหาวิทยาลัย สิ่งที่เห็นเด่นชัดจากการทดลองนำร่องคือ ความกระตือรือร้นและยินดีร่วมมือจาก

ภาคส่วนต่างๆ เพราะเห็นแก่ประโยชน์ของเยาวชนซึ่งเป็นกำลังของจังหวัดตากในอนาคตเป็นที่ตั้ง และข้าราชการประจำหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายท่านก็เป็นศิษย์เก่าของสถาบันการศึกษาในจังหวัดตากจึงเกิดแรงบันดาลใจในการให้ความอนุเคราะห์พัฒนานักเรียนในสถาบันการศึกษาเหล่านั้น นอกจากนี้ การที่ผู้แทนจากหน่วยงานบางท่านเพิ่งได้มีโอกาสพบและรู้จักกันและทำงานร่วมกันเป็นครั้งแรกเมื่อมีโอกาสเข้าร่วมจัดการทดลองนำร่องครั้งนี้ อาจสนับสนุนให้เกิดการพัฒนากระบวนการผลิตและพัฒนาคนเชิงบูรณาการได้ในระยะยาว ซึ่งนับได้ว่าเป็นความพยายามตอบสนองเป้าหมายเชิงนโยบายข้อที่ 3 Coordination ส่วนเป้าหมายเชิงนโยบายข้อที่ 2 Demand-led การจัดการทดลองนำร่องครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าสำนักงานจัดหางานจังหวัดตากมีความพร้อมในการจัดทดสอบความถนัดทางอาชีพให้แก่นักเรียนและในขณะเดียวกันสำนักงานพาณิชย์จังหวัดตากก็ได้สร้างเครือข่ายกับผู้ประกอบการในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากด้วยทำให้เป็นประโยชน์ต่อไปในการเชิญชวนให้ผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาคนกำลังคน

ในมิติที่ 3 Service delivery การทดลองนำร่องครั้งนี้ยังไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทของกลุ่ม Key Players ในการตอบสนองเป้าหมายเชิงนโยบายข้อที่ 7 Diversity and excellence แต่ในบรรดาเป้าหมายเชิงนโยบายข้อที่ 8 Relevance การทดลองนำร่องครั้งนี้ทำให้พบว่า Key Players ได้มีความร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมอยู่ก่อนแล้วและในวันจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการคณะผู้วิจัยก็ได้สังเกตเห็นครูที่นำนักเรียนมาอบรมได้พยายามสร้างความร่วมมือกับสวนอุตสาหกรรมสหพัฒนาอินเตอร์โฮลด์จัมกัก (มหาชน) สาขาแม่สอดด้วย เพื่อนำนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมการอบรมครั้งนี้มาศึกษาดูงานที่สวนอุตสาหกรรมต่อไป และในด้านข้อที่ 9 Accountability หลังการทดลองนำร่องครั้งนี้ วิทยาลัยชุมชนตากและสำนักงานแรงงานจังหวัดตากแสดงความ

ต้องการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนที่เข้ารับการอบรมเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน ตลอดจนเพื่อติดตามผลและช่วยเหลือนักเรียนเพิ่มเติมต่อไปในอนาคต

ในด้านกลุ่ม Keep Informed คือ นักเรียนและนักศึกษาอาจสนับสนุนเป้าหมายเชิงนโยบายข้อ 6 Pathways และข้อ 9 Accountability ได้ในอนาคตเพราะจากการทดลองนำร่องพบว่านักเรียนได้รับการเปิดโลกทัศน์จนถึงกับพูดในพิธีปิดว่าตอนแรกตนเองคิดเพียงแต่ว่าอยากเป็นตำรวจแต่ตอนนี้พบว่า ในจังหวัดตากมีช่องทางอาชีพและช่องทางการพัฒนาสมรรถนะอีกจำนวนมากและรู้สึกภูมิใจที่ได้เกิดเป็นคนจังหวัดตาก และจะนำสิ่งที่ได้จากการอบรมไปขยายผลให้กับเพื่อนๆ ที่ไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมการอบรมต่อไป เป็นต้น อีกทั้งการทดลองนำร่องครั้งนี้เป็นโอกาสที่ทำให้นักเรียนได้พบกับ Key Players ทำให้ Key Players ได้รับทราบถึงข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับความต้องการและศักยภาพของเยาวชนในจังหวัดตากเพื่อปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนา กำลังคนของจังหวัดตากต่อไป และทำให้คณะผู้วิจัยเห็นว่าหากจังหวัดตากจัดประกวดแผนธุรกิจหรือแผนพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพเหมือนที่ได้ดำเนินการในการทดลองนำร่องครั้งนี้อาจช่วยให้บรรลุเป้าหมายเชิงนโยบายข้อที่ 9 ได้ เพราะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ให้ข้อมูลที่สะท้อนให้เห็นความต้องการและศักยภาพของนักเรียน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ นักเรียนมีบทบาทอย่างมากในการให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการวางแผนการผลิตและพัฒนา กำลังคน

ท้ายที่สุดกลุ่ม Keep satisfied คือ สถานประกอบการ ผู้ปกครอง และชุมชนอาจมีส่วนช่วยให้บรรลุเป้าหมายเชิงนโยบายข้อ 2 Demand-led และข้อ 8 Relevance ได้ ดังจะเห็นได้จากการที่ผู้แทนจากภาคส่วนสถานประกอบการได้สละเวลามารบรยายเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคชาวเมียนมาและเทคนิคการทำธุรกิจกับประเทศเมียนมาให้นักเรียนและเป็นกรรมการตัดสินการประกวดแผนธุรกิจและ

แผนพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ และการที่สวนอุตสาหกรรมสหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ได้ให้ความอนุเคราะห์เป็นแหล่งเรียนรู้แก่นักเรียนและแหล่งฝึกงานของนักศึกษาในจังหวัดตาก ผู้นำชุมชนเองก็มีส่วนในการให้ความรู้และให้การต้อนรับแก่นักเรียนในการศึกษาดูงานที่วัดไทยพัฒนาราม อย่างไรก็ตามแม้ว่าผู้ประกอบการไม่ได้มีส่วนร่วมในการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้โดยตรง แต่มีส่วนในการอนุญาตให้นักเรียนเข้าร่วมโครงการทดลองนำร่องครั้งนี้ได้แม้ว่าเป็นช่วงสอบปลายภาค สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความตระหนักและเห็นคุณค่าของผู้ปกครองต่อการพัฒนาสมรรถนะ

อย่างไรก็ตามการทดลองนำร่องครั้งนี้ยังไม่สามารถระบุได้แน่ชัดว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่ม Minimal Effort คือใคร

1.4.2 รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินคุณค่า

ในด้านความคุ้มค่าของโครงการทดลองนำร่อง หากพิจารณาตามวิธีการประเมินโครงการของ Scriven (cited in Chatakarn, 2014) ซึ่งพิจารณาจากความเป็นประโยชน์ การสร้างขวัญและกำลังใจหรือคุณธรรมให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ และความคุ้มค่าของค่าใช้จ่าย คณะผู้วิจัยพบว่า โครงการนี้มีประโยชน์อย่างมากเพราะบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการทั้งการพัฒนาสมรรถนะของนักเรียนและการเป็นเวทีให้ทุกภาคส่วนแสดงบทบาทการผลิตและพัฒนา กำลังคนร่วมกันดังที่ได้นำเสนอข้างต้น อีกทั้งได้สร้างขวัญและกำลังใจหรือคุณธรรมให้แก่นักเรียนดังจะเห็นได้จากการที่นักเรียนเขียนแสดงความรู้สึกประทับใจในแบบประเมินหลังการอบรม นอกจากนี้เงินรางวัลที่นักเรียนได้จากการประกวดแผนธุรกิจจะเป็นกำลังใจให้นักเรียนมุ่งมั่นพัฒนาดตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรู้จักวางแผนอนาคตตนเอง คุณครูเองก็ได้ใช้โอกาสในพิธีปิดการอบรมย้ำเตือนให้นักเรียนภาคภูมิใจที่โรงเรียนของตนเองตั้งอยู่ในอำเภอที่ได้รับการกำหนดให้เป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจ

พิเศษ ส่วนในด้านความคุ้มค่าในชั้นวางแผน (Plan) ใช้งบประมาณ 54,382 บาท และในชั้นดำเนินการ (Do) ใช้งบประมาณ 76,574 บาท รวม 130,956 บาท ค่าใช้จ่ายจำนวนนี้ต่ำกว่าราคาตลาดเนื่องจากการสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ กล่าวคือ การอนุเคราะห์ด้านสถานที่จากหน่วยงานราชการ อีกทั้งวิทยากรและนักเรียนก็ไม่ได้เรียกร้องให้คณะผู้วิจัยสนับสนุนค่าเดินทางและปฏิเสธการรับเงินสนับสนุนที่คณะผู้วิจัยให้

1.4.3 รูปแบบการประเมินประสิทธิภาพของการอบรม

ในด้านความพึงพอใจของนักเรียนที่เข้ารับการอบรม ก่อนเข้ารับการอบรมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตากในมิติที่ 2 System Oversight น้อยกว่ามิติอื่นจาก 3 มิติตามกรอบ SABER-WfD โดยระดับความพึงพอใจในมิตินี้เฉลี่ยที่ 3.80 ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 1.21) กล่าวคือ อยู่ในระดับค่อนข้างพึงพอใจ ($\bar{X} = 3.50-4.49$) อย่างไรก็ตาม ไม่มีมิติใดที่นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับพึงพอใจอย่างมากเลย ($\bar{X} = 4.50-5.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อความพอเพียงของงบประมาณในการจัดการศึกษาซึ่งเป็นเป้าหมายเชิงนโยบายข้อที่ 4 Funding ต่ำที่สุด การจัดกิจกรรมแข่งขันการเขียนแผนธุรกิจและแผนพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพซึ่งมีเงินรางวัลตอบแทนอาจมีส่วนช่วยทำให้นักเรียนพึงพอใจมากขึ้น

จากการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดในแบบประเมินพบว่า กิจกรรมที่นักเรียนตอบคำถามข้อนี้จำนวน 16 คน ชอบมากที่สุดคือ มีการดูงานนอกสถานที่ (4 คน) รองลงมาคือ การทำกิจกรรมกลุ่ม (2 คน) การบรรยาย “พฤติกรรมผู้บริโภคชาวเมียนมาและเทคนิคการทำธุรกิจกับประเทศเมียนมา” (1 คน) และเกม Kahoot (1 คน) นอกจากนี้มีนักเรียนเขียนคำตอบอื่นที่ไม่ใช่กิจกรรม ได้แก่ คำแนะนำ (2 คน) ความรู้ (1 คน) การบริหารงาน (2 คน) และวิทยากร (1 คน) ส่วนนักเรียนคนอื่น

เขียนคำแสดงความรู้สึกประทับใจด้วย ได้แก่ สุดยอด (1 คน) และดีใจมาก (1 คน) สะท้อนว่า นอกจากรูปแบบ Multi-stakeholder partnership model ระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตากควรผสมผสานรูปแบบ Transforming existing system และ Providing 21st century skills เข้าไปด้วย เพราะนักเรียนชื่นชอบการดูงานนอกสถานที่ ชอบการทำกิจกรรมกลุ่ม และชอบเกมเทคโนโลยี

1.5 การปรับปรุงรูปแบบ

ในขั้นปรับปรุงการดำเนินงาน (Act) หรือขั้นตอนการสร้างมาตรฐานของกระบวนการที่ทำสำเร็จหรือเริ่มต้นวงจร PDCA ใหม่ (LeMahieu, Nordstrum & Greco, 2017) คณะผู้วิจัยพบว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จและไม่สำเร็จของการอบรมเชิงปฏิบัติการครั้งนี้สอดคล้องกับข้อค้นพบปัจจัยแห่งความสำเร็จ ความต่อเนื่อง ความยั่งยืน และประสิทธิผลของการดำเนินงานเครือข่ายตามแนวคิดมหาวิทยาลัยก้าวไปพร้อมกับโรงเรียนในต่างประเทศโดย Chitchaeng (2010) กล่าวว่า ปัจจัยแห่งความสำเร็จ ได้แก่ 1) การวางแผนและดำเนินงานบนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้จากการวิจัย 2) การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายบางประการโดยภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 3) การใช้รูปแบบการประเมินที่หลากหลาย ตลอดจนความร่วมมือจากสถานประกอบการขนาดใหญ่ ในขณะเดียวกันพบปัจจัยแห่งความไม่สำเร็จ ได้แก่ 1) การไม่ได้ดำเนินการในนามของสถาบันเท่าที่ควร 2) ปัญหาการสื่อสารด้วยโทรศัพท์และโทรสารทำให้บางโรงเรียนได้รับหนังสือเชิญล่าช้า 3) การไม่ปฏิบัติตามสัญญาของภาคีและบุคคลที่เกี่ยวข้อง 4) การที่โครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการไม่ได้รับการระบุไว้ในแผนปฏิบัติการบริการวิชาการของมหาวิทยาลัยตั้งแต่แรก และ 5) การที่จังหวัดตากมีสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่พร้อมจะเป็นแหล่งเรียนรู้และฝึกงานของนักเรียนและนักศึกษาไม่มาก

จากปัจจัยแห่งความสำเร็จและปัจจัยแห่งความไม่สำเร็จข้างต้น คณะผู้วิจัยพบแนวทาง

การปรับปรุงการดำเนินงาน ดังนี้ 1) ต้องดำเนินการโดยองค์กรหรือหน่วยงานในนามของสถาบันและมีการจัดตั้งคณะทำงาน ซึ่งจะทำให้แนวคิดมหาวิทยาลัยประชารัฐสำเร็จเป็นรูปธรรมอย่างยั่งยืนได้แม้ว่าเส้นสุดโครงการวิจัยแล้วและแม้มีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารหน่วยราชการต่างๆ ในจังหวัดตาก 2) ควรให้มหาวิทยาลัยหรือแกนนำของเครือข่ายประชารัฐเขียนข้อเสนอโครงการเพื่อขอทุนจากแหล่งทุนหรือใช้งบประมาณของมหาวิทยาลัยในการดำเนินงานเพื่อให้ระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนสามารถตอบสนองเป้าหมายเชิงนโยบายข้อ 4 Funding ได้ดียิ่งขึ้น 3) ควรใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาข้อจำกัดเรื่องการพานักเรียนไปดูงานนอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนในอำเภออื่นเข้ารับการอบรมได้ 4) ควรแก้ปัญหาเรื่องการสื่อสาร ผู้นำการจัดฝึกอบรมควรขอความอนุเคราะห์ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาช่วยประชาสัมพันธ์ไปยังโรงเรียนและนักเรียน 5) ควรศึกษาเพื่อติดตามผลที่เกิดขึ้นแก่นักเรียนกลุ่มเดิมที่ผ่านการอบรม (Tracer study) 6) ควรเพิ่มเติมการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมและผลที่เกิดขึ้นแก่องค์กรหรือส่วนรวมของผู้เข้ารับการอบรมหลังสิ้นสุดการอบรมแล้ว 1 เดือน 3 เดือน 6 เดือน หรือ 1 ปี เพื่อให้ครบถ้วนตามรูปแบบการประเมินของ Kirkpatrick (cited in Chatakarn, 2014) 7) ใช้ข้อมูลจากการอบรมให้เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตากโดยนำเสนอให้ภาคส่วนต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่ม Key players

เข้าถึงผลการประเมิน 8) ควรมีการลงนามบันทึกความเข้าใจ (Memorandum of Understanding) ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ และ 9) สำนักงานพาณิชย์จังหวัดตาก สำนักงานเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก สำนักงานจัดหางานจังหวัดตาก และสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานตากควรช่วยเหลือสถานศึกษาและสถาบันอุดมศึกษาคัดกรองสถานประกอบการและประสานงานกับสถานประกอบการที่มีความพร้อมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียน

2. รูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานในระยะยาว

หากพิจารณาความก้าวหน้าและปัญหา/อุปสรรคของระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตาก ซึ่งเป็นข้อค้นพบในระยากลางของโครงการวิจัยนี้ (Suebnusorn, 2017) และผลจากการทดลองนำร่องโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ “Skills Youths by Tak for Better Tak” รูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่เหมาะสมกับจังหวัดตากในระยะยาวยังคงเป็นรูปแบบมหาวิทยาลัยประชารัฐ ซึ่งจัดว่าเป็น Maxi-Mini Strategy ตามกรอบการวิเคราะห์ TOWS หรือการนำโอกาสมาลดจุดอ่อน ทั้งนี้องค์ประกอบของรูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานของจังหวัดตากในระยะยาวเมื่อจัดทำในรูปแผนปฏิบัติการแบบ logical framework หรือ logframe ประกอบด้วย เป้าประสงค์ วัตถุประสงค์ ผลผลิต และกิจกรรม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนระยะยาวโดยภาคการศึกษาในจังหวัดตาก

รายละเอียดของโครงการ	ตัวชี้วัด	หลักฐาน	ข้อสันนิษฐาน
เป้าประสงค์ จังหวัดตากมีแรงงานที่มีผลิตภาพสูง มีสมรรถนะตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน และมีศักยภาพในการยกระดับโครงสร้างทางเศรษฐกิจของจังหวัดตากให้มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นได้ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดเป็นไปตามกรณีแนวโน้มสูง ความยากจนในจังหวัดลดลง บรรลุวิสัยทัศน์การเป็น “เมืองน่าอยู่ ประศูการค้าชายแดน” เยาวชนในจังหวัดตากทำงานอยู่ในจังหวัดตาก	- อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดตากระหว่าง พ.ศ. 2558-2577 อยู่ที่ประมาณร้อยละ 3.79-5.45 ต่อปี (กรณีแนวโน้มสูง) - มูลค่าสินค้าส่งออกที่ด่านชายแดนแม่สอดเพิ่มขึ้นอย่างน้อย 10,000 ล้านบาทต่อปี - เยาวชนในจังหวัดตากร้อยละ 80 ประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. ขึ้นไปอยู่ในจังหวัดตาก	- ฐานข้อมูลบัญชีประชาชาติสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ - สถิติมูลค่าสินค้าส่งออกด่านชายแดนแม่สอด รวบรวมโดยด่านศุลกากรแม่สอด - ผลการสำรวจการมีงานทำของผู้สำเร็จการศึกษาโดยสถานศึกษา	- เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตากสามารถดึงดูดการลงทุนจากนักลงทุนทั้งในจังหวัดตาก ในประเทศไทย และในต่างประเทศได้เหนือกว่าประเทศเพื่อนบ้าน - จังหวัดตากพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีต่างๆ เพียงพอให้แรงงานและสถานประกอบการนำไปต่อยอดเพิ่มมูลค่าให้แก่สินค้าและบริการได้ - ราคาที่ดินในอำเภอแม่สอดและจังหวัดตากไม่สูงจนเกินไปจนประชาชนขายที่แล้วย้ายถิ่นฐาน - รัฐบาลจริงใจกับการพัฒนาเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ
วัตถุประสงค์ เพื่อแก้ปัญหาความไม่สอดคล้องระหว่างสมรรถนะที่แรงงานกึ่งฝีมือขึ้นไปในจังหวัดมีและสมรรถนะที่นายจ้างต้องการทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต	ผลการสำรวจความสามารถที่คาดหวังและความสามารถปัจจุบันของแรงงานกึ่งฝีมือ แรงงานฝีมือ และผู้เชี่ยวชาญในจังหวัดตากโดยสำนักงานเศรษฐกิจการแรงงาน กระทรวงแรงงานพบช่วงห่างที่สะท้อนความสามารถต่ำกว่านายจ้างต้องการไม่เกิน 0.2 ในแต่ละด้าน	ฐานข้อมูล PMANP สำนักงานเศรษฐกิจการแรงงาน กระทรวงแรงงาน	- สินค้าและบริการที่แรงงานกึ่งฝีมือขึ้นไปผลิตขึ้นสามารถขายได้ดีกระตุ้นให้เกิดอุปสงค์สืบเนื่อง (derived demand) ต่อแรงงานกึ่งฝีมือขึ้นไปแทนที่แรงงานไร้ฝีมือ - มีข้อมูลภาพอนาคตอุปสงค์แรงงานที่แม่นยำและละเอียดเพียงพอในการวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคน
ผลผลิต 1. เยาวชนในจังหวัดตากที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการประกอบอาชีพได้ทันที แม้ไม่ได้ศึกษาต่อและไม่ได้เรียนสายอาชีพศึกษา	- ผู้เรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในจังหวัดตากร้อยละ 80 ผ่านการรับรองมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพที่ตนเองสนใจ 1 อาชีพ หรือสามารถสะสมหน่วยการเรียนรู้วิชาพื้นฐานวิชาชีพที่ตนเองสนใจในอนาคตจากมหาวิทยาลัยอย่างน้อย 1 รายวิชา หรือผ่านการ	- ประกาศนียบัตรรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ - Transcript - วุฒิบัตรรับรองการอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน - ภาพถ่ายกิจกรรม	- กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการขับเคลื่อนแผนบูรณาการด้านการศึกษา 6 ภาคทั่วประเทศอย่างจริงจัง - กพร.ปจ. ดำเนินการเพื่อขับเคลื่อนแผนพัฒนากำลังคนจังหวัดอย่างจริงจัง - รัฐบาลดำเนินการตามแนวทางประชารัฐอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 1 รูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนระยะยาวโดยภาคการศึกษาในจังหวัดตาก (ต่อ)

รายละเอียดของโครงการ	ตัวชี้วัด	หลักฐาน	ข้อสันนิษฐาน
2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดร่วมกันผลิตและพัฒนากำลังคนอย่างเป็นระบบ เป็นกิจวัตรและสม่ำเสมอ โดยทำกิจกรรมที่เป็นรูปธรรมร่วมกันอย่างน้อย 4 ครั้ง ใน 1 ภาคการศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ละแห่ง จนเกิดเป็นเครือข่ายการผลิตและพัฒนากำลังคน	อบรมหลักสูตรระยะสั้น เตรียมความพร้อมก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงานโดยสำนักงานพัฒนาฝีมือแรงงานตากหรือหน่วยงานอื่นอย่างน้อย 1 หลักสูตร - ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างน้อย 9 หน่วยงาน ร่วมมือกันผลิตและพัฒนากำลังคนอย่างน้อย 4 ครั้ง ใน 1 ภาคการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ละแห่ง		- เยาวชนกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองจนเกิดเป็นวัฒนธรรมการดำเนินการเชิงรุกเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในตลาดแรงงาน
กิจกรรม ดำเนินโครงการ “Skilled Youths by Tak for Better Tak” ที่ประกอบด้วย การบรรยาย การศึกษาดูงาน การทดสอบความถนัดทางอาชีพ และการประกวดเขียนแผนธุรกิจและแผนพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ ในลักษณะของกิจกรรมเสริมหลักสูตรแก่นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างน้อย 4 ครั้ง ใน 1 ภาคการศึกษาโดยมหาวิทยาลัยเข้าช่วยเหลือโรงเรียนและประสานความร่วมมือจากภาคส่วนต่างๆ ในการดำเนินโครงการนี้ในโรงเรียน	- มหาวิทยาลัยและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องรวมกันอย่างน้อย 9 หน่วยงาน ระบุโครงการ “Skilled Youths by Tak for Better Tak” ไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน โดยกำหนดเป็นกิจกรรมย่อยอย่างน้อย 4 กิจกรรมที่ต้องดำเนินการใน 1 ภาคการศึกษาให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายแต่ละแห่ง - นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 50 เข้าร่วมโครงการ “Skilled Youths by Tak for Better Tak” อย่างน้อย 6 กิจกรรม ตลอดหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หรืออย่างน้อย 1 กิจกรรมในแต่ละภาคการศึกษา	- รายงานประจำปีของโรงเรียน มหาวิทยาลัย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง - สมุดบันทึกการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน	- ความร่วมมือเกิดจากการดำเนินการในนามของสถาบันไม่ใช่ความสัมพันธ์ส่วนบุคคล - นักเรียนมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมและได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง และครูให้เข้าร่วมกิจกรรม - การวางแผนโครงการได้รับการดำเนินการบนพื้นฐานของข้อมูลที่ได้จากการวิจัย - หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีงบประมาณเพียงพอในการดำเนินโครงการ - มีการประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ที่จะได้รับการเข้าร่วมโครงการ
		ต้นทุน	
		ภาคการศึกษาละ 50,000 บาท	

อภิปรายและสรุปผล

การทดลองนำร่องรูปแบบมหาวิทยาลัยประชาชนในจังหวัดตากสะท้อนให้เห็นว่าการยกระดับคุณภาพของระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงนโยบายตามเกณฑ์เทียบวัดในระดับก้าวหน้าของ SABER-WfD ควรประยุกต์ใช้ Multi-stakeholder partnership model เป็นหลัก แล้วสอดแทรกด้วย Transforming existing system model และ Providing 21st century skills model ตามการจำแนกโดย Results for Development (2013) โดยต้องมีผู้นำในการสร้างนวัตกรรมการผลิตและพัฒนาคนรูปแบบจากล่างขึ้นบนที่ขับเคลื่อนด้วยอุปสงค์เพื่อตอบสนองเป้าหมายเชิงนโยบายข้อ 2 Demand-led ข้อ 4 Funding ตลอดจนข้อ 9 Accountability ซึ่งเป็นจุดอ่อนของเขตเศรษฐกิจที่กำลังพัฒนา (World Bank Group, 2016) อีกทั้งต้องผลักดันให้ทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ดังที่ Tanlaput (2005) พบว่า ศักยภาพของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจะเกิดขึ้นได้จากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการพัฒนาการศึกษาและกำลังคน

นอกจากนี้รูปแบบมหาวิทยาลัยประชาชนอาจช่วยขับเคลื่อนแผนบูรณาการด้านการศึกษาประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561-2564 ซึ่งมีจุดเน้นของการบูรณาการทั้งในมิติของประเด็น กระทรวง/หน่วยงาน และพื้นที่ โดยให้ความสำคัญกับความแตกต่างของแต่ละภาค (Matichon, 2018) ซึ่ง OECD (2019) ได้ย้ำว่า การนำนโยบายด้านการพัฒนาการศึกษาไปปฏิบัติต้องอาศัยการคิดเชิงระบบอย่างเป็นองค์รวม และการดึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมจำเป็นต้องดำเนินการด้วยโครงสร้างอย่างเป็นทางการ

อย่างไรก็ตาม การนำรูปแบบมหาวิทยาลัยประชาชนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืนไม่ใช่เรื่องง่าย แต่ก็มีความเป็นไปได้อย่างยิ่งในจังหวัดตากเพราะมีหน่วยงานที่พร้อมจะเป็นผู้นำในระบบการผลิตและพัฒนาคนอยู่มาก และ

มหาวิทยาลัยสำคัญในจังหวัดตากก็มีบทบาทสำคัญในกระบวนการยกร่างแผนแม่บทพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษตาก ในขณะที่การติดภารกิจอย่างกะทันหันของผู้แทนภาคส่วนมหาวิทยาลัยในการทดลองนำร่องก็ได้แสดงให้เห็นว่า นอกจากมหาวิทยาลัยเป็นแกนนำแล้ว รูปแบบประชาชนสามารถขยายผลไปสู่การมีผู้นำจากภาคส่วนอื่นๆ ที่รับผิดชอบการผลิตและพัฒนาคนของจังหวัดตากได้เช่นกัน

โครงการวิจัยนี้ได้แสดงให้เห็นว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของรูปแบบมหาวิทยาลัยประชาชนสอดคล้องกับปัจจัยแห่งความสำเร็จของการสร้างความร่วมมือระหว่างภาคส่วนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ ต้องอาศัยการประสานงานเชิงรุกโดยฝ่ายอุปทานกำลังคน (Choomnoom et al., 2012) เพราะบริบทของจังหวัดตากมีสถานประกอบการเพียงไม่กี่แห่งที่กระตือรือร้นเข้ามามีส่วนร่วมในการผลิตและพัฒนาคน ทำให้สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการเชิงรุก

นอกจากนี้ปัจจัยแห่งความสำเร็จของรูปแบบมหาวิทยาลัยประชาชนในจังหวัดตากเป็นไปตามที่ Chitchaeng (2010) พบในการศึกษาแนวทางส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยก้าวไปพร้อมกับโรงเรียนในต่างประเทศได้แก่ เนื้อหาสาระและวิธีการที่พิสูจน์แล้ว ทรัพยากรและงบประมาณ ตลอดจนการประเมินผล ส่วนปัจจัยแห่งความสำเร็จไม่ได้แก่ การไม่ได้ดำเนินการโดยองค์กรหรือหน่วยงานในนามสถาบันและการไม่ปฏิบัติตามสัญญาของภาคีเครือข่าย และสำหรับประเทศไทย Chitchaeng (2010) เสนอเพิ่มเติมว่ามหาวิทยาลัยควรทำงานบริการชุมชนและขอความร่วมมือจากภาคเอกชนซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากโครงการวิจัยนี้ที่เห็นควรให้มหาวิทยาลัยในจังหวัดตากบรรจุโครงการเกี่ยวกับรูปแบบมหาวิทยาลัยประชาชนไว้ในแผนปฏิบัติการของมหาวิทยาลัย ส่วนในด้านการขอความร่วมมือจากภาคเอกชน จังหวัดตากมีสถานประกอบการขนาดใหญ่ที่พร้อมให้นักเรียนดูงาน

ไม่มากนัก แต่สถานประกอบการที่มีก็ให้ความร่วมมือดีมากและนักเรียนก็ชื่นชอบการดูงานสถานประกอบการเป็นอย่างมาก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่ต้องทำงานเชิงรุกโดยการทำงานร่วมกับสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาครัฐ และภาคเอกชน ตามรูปแบบมหาวิทยาลัยประชารัฐ เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ได้รับการพัฒนาสมรรถนะให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานแม้ไม่มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา

อย่างไรก็ตามดังที่ได้กล่าวแล้วในบทนำว่า โครงการวิจัยนี้มีระดับความสำเร็จที่คาดหวังในระยะกึ่งกลาง (Immediate results) และดำเนินการโดยบุคคลนอกพื้นที่จังหวัดตาก การดำเนินการในทุกขั้นตอนของการวิจัยจำเป็นต้องขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากคนในพื้นที่ การทดลองรูปแบบมหาวิทยาลัยประชารัฐโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่สุดในขณะนั้นเพราะไม่ทำให้ผู้เข้าร่วมการวิจัยรู้สึกถูกรบกวนมากเกินไปจึงเกิดเป็นการร่วมกันวางแผนและร่วมกันดำเนินการจัดการอบรมเชิงปฏิบัติการขึ้น

ซึ่งอาจมีข้อจำกัดในการวัดและประเมินผลของการทดลองนำร่องนี้ในระยะยาว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลที่เกิดขึ้นต่อจังหวัดตากในระดับมหภาค แต่ก็นับได้ว่าความทุ่มเทของคณะผู้วิจัยและภาคส่วนต่างๆ ที่เข้าร่วมการวิจัยนี้ไม่สูญเปล่า เพราะโครงการวิจัยนี้ได้มีส่วนทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตาก ได้มีโอกาสร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนของจังหวัดตากตามกรอบแนวคิด SABER-WfD อีกทั้งร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนาการผลิตและพัฒนากำลังคน ตลอดจนดำเนินการบางอย่างเพื่อลดจุดอ่อนของระบบการผลิตและพัฒนากำลังคนที่พบร่วมกันในการสนทนากลุ่ม อย่างไรก็ตามงานวิจัยในอนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นงานวิจัยโดยบุคคลในพื้นที่ หากเป็นไปได้ควรดำเนินการทดลองรูปแบบมหาวิทยาลัยประชารัฐด้วยวิธีอื่นที่ไม่ใช่การอบรมเชิงปฏิบัติการและดำเนินการซ้ำอย่างน้อย 2 รอบ โดยประยุกต์ใช้ข้อเสนอแนะรูปแบบการผลิตและพัฒนากำลังคนในระยะยาวที่สังเคราะห์ได้จากโครงการวิจัยนี้

References

- Borjas, G. J. (2000). *Labor economics*. Taiwan: McGraw-Hill Companies, Inc.
- Chantavanich, S. (2014). *Qualitative research methods*. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing House.
- Chatakarn, W. (2014). *Research for educational administration development*. Bangkok: Chulalongkorn University Publishing House.
- Chitchaeng, A. (2010). *All for education*. Bangkok: Thailand Research Fund.
- Choomnoom, S., Nguyen, A. D., Chan, S. & Dyna, H. (2012). *Innovative secondary education for skills enhancement: Innovative models for skills enhancement: Southeast Asia*. Retrieved October 26, 2016, from <http://r4d.org/sites/resultsfordevelopment.org/files/resources/Innovative>
- Gold, R. L. (1957). Roles in sociological field observations. *Social Forces*, 36, 217-223.
- Johnson, G., Whittington, R., Scholes, K., Angwin, D. & Regnér, P. (2015). *Fundamentals of strategy* (3rd ed.). Harlow: Pearson Education Limited.

- Labor Development Department. (2017). *Provincial manpower development plan B.E. 2017-2021*. Bangkok: Labor Development Department.
- LeMahieu, P.G., Nordstrum, L. E. & Greco, P. (2017). Lean for education. *Quality Assurance in Education*, 25(1), 74-90.
- Malaska, P. (2001). A futures research outline of a post-modern idea of progress. *Futures*, 33, 225–243.
- Matichon. (2018, January 12). Ministry of Education held a meeting on drawing up integrative educational plans in six regions across the country. *Matichon*, p. 5.
- Moen, R. D. & Norman, C. L. (2010). *Circling back: Clearing up myths about the Deming Cycle and seeing how it keeps evolving*. Retrieved September 18, 2019, from <http://www.apiweb.org/circling-back.pdf>
- OECD (2019). *Education Policy Outlook 2019*. Retrieved September 16, 2019, from <http://www.oecd.org/education/education-policy-outlook-2019-2b8ad56e-en.htm>
- Results for Development. (2013). *Innovation secondary education for skills enhancement: Phase I synthesis report*. Washington, DC: Results for Development Institute.
- Suebunusorn, W. (2017). Expectations for educational changes in response to future demands of labor market in special economic zone provinces: A case study of Tak. *Panyapiwat Journal*, 9(3), 193-206.
- Tak Provincial Governor's Office. (2016). *Draft of Tak special economic development zone's manpower development master plan*. Tak: Rajamangala University of Technology Lanna (Tak Campus).
- Tanlaput, N. (2005). *Management potential of the special border economic zone of Chiang Rai Province*. Master of Political Science thesis, Chiang Mai University.
- World Bank Group. (2016). *Workforce Development in Emerging Economies: Comparative Perspectives on Institutions, Praxis, and Policies*. Retrieved October 26, 2016, from http://wbfiles.worldbank.org/documents/hdn/ed/saber/supporting_doc/Others/SABER_WFD_Global_Synthesis.pdf
- World Bank Group. (2015). *SABER Workforce Development: Infographic: What is SABER: WfD? How does it work? What are the findings?* Retrieved October 26, 2016, from http://wbfiles.worldbank.org/documents/hdn/ed/saber/supporting_doc/Background/WFD/SABER_WfD_Infographic.pdf

Name and Surname: Wanwisa Suebnusorn Klaijumlang

Highest Education: Ph.D. in Educational Policy and Leadership (Comparative Education), Beijing Normal University, Beijing, China (In collaboration with Stockholm University, Stockholm, Sweden)

University or Agency: Kasetsart University

Field of Expertise: Educational Policy, Educational Leadership, International and Comparative Education, Educational Planning, and Educational Administration

Name and Surname: Ratree Prasomsup

Highest Education: Master's Degree in Business Economics

University or agency: National Institute of Development Administration (NIDA)

Field of Expertise: Economic , Human resource development, and strategy

Name: Achareeya Tunmuntong

Highest Education: Master of Economics

University: Kasetsart University

Field of Expertise: Human resource development